

מדינת ישראל
משרד הבריאות

חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
ניהול סיכונים בקופות החולים	5-1-2012	2-2012

42587410

לכבוד

יושבי ראש הדירקטוריונים של קופות החולים
מנכ"לי קופות החולים

הנדון: ניהול סיכונים בקופות החולים

1. רקע

פעילות קופות החולים כרוכה בנטילת סיכונים שונים, ביניהם, סיכונים תפעוליים, סיכוני ציות, סיכונים פיננסיים, סיכונים אסטרטגיים וסיכונים אחרים הקשורים לקופה. מדיניות ניהול הסיכונים חשובה לקביעת פעולות שעל הקופה לנקוט על מנת לעמוד ביעדים ובמטרות שנקבעו לה. ניהול סיכונים הוא תהליך הקשור בניהול שוטף ומטרתו לאתר סיכונים, להעריך את עוצמתם, לתעדף את הטיפול בהם ולהשקיע בצמצום ובחיסולם.

2. מטרה

מטרת החוזר הינה לקבוע עקרונות להסדרת חובתה של קופת חולים לביצוע תהליך מסודר לניהול הסיכונים להם היא חשופה, תוך יצירת מנגנוני בקרה. במסגרת זו נקבעת החובה של דירקטוריון הקופה להתוות מדיניות ניהול סיכונים ולפקח על ביצועה. יצירת מערך ניהול סיכונים, אשר יוטמע בכל התהליכים בקופה, כחלק אינטגרלי מתהליכים אלו, צפוי להפחית את רמת הסיכון לה חשופה הקופה ולצמצם את התממשותם.

ניהול סיכונים הינו כלי בידי ההנהלה והדירקטוריון לזיהוי אירועים העלולים לגרום נזק לארגון, מאפשר להגדיר את רמת הסיכון בהתאם ליעדים ממלכתיים, כפי שהוגדרו בחקיקה, בתקנות או בהוראות משרד הבריאות ורשויות המדינה האחרות המוסמכות לכך, ובהתאם ליעדים העסקיים והאסטרטגיים שקבעה לעצמה הקופה. ניהול סיכונים אפקטיבי מסייע בקבלת החלטות טוב יותר, ומשפר את רמת הניהול בקופה.

3. הגדרות

3.1. סיכון - האפשרות כי אירוע, פעילות או פעולה יפגעו ביכולת הקופה לעמוד ביעדיה ובמטרותיה.

התממשות הסיכון עלולה לגרום לנזקים מסוגים שונים.

3.2. ניהול סיכונים - תהליך מתמשך המתבצע כחלק מניהולה השוטף של הקופה, ומטרתו לספק מידה

סבירה של ביטחון למניעת התממשות סיכונים וזאת על ידי ביצוע תהליך שיטתי לאיתור הסיכונים וזיהוים, הערכת השלכותיהם וההסתברות להתרחשותם, הגדרת שיטת הטיפול בהם,

מדינת ישראל
משרד הבריאות

חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
ניהול סיכונים בקופות החולים	5-1-2012	2-2012

הערכת ההשקעה הנדרשת לשיטת טיפול זו ובקרה על ביצוע הפעילויות הנובעות מהטיפול.

3.3. "קופת חולים" או "הקופה" - כהגדרתה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי-התשנ"ד-1994.

4. אחריות הדירקטוריון

4.1. דירקטוריון הקופה יתווה את מדיניות ניהול הסיכונים ע"י הנהלת הקופה, יאשר אותה, ויפקח על ביצועה.

4.2. הנהלת הקופה תציע כללי דיווח להנהלת הקופה ולדירקטוריון ותביאם לאישור הדירקטוריון.

4.3. הדירקטוריון יבחן, אחת לשנה לפחות, את מערך ניהול הסיכונים בקופה, לרבות:

4.3.1. התאמת תוכנית העבודה למדיניות ניהול סיכונים של הקופה. תוכנית העבודה תכלול פירוט של מכלול הסיכונים המהותיים לקופה ותקבע את העקרונות לאופן הזיהוי, הניטור והבקרה/הפחתה של סיכונים אלו.

4.3.2. מגבלות הסיכון שנקבעו ומידת התאמתן ויעילותן.

4.3.3. סיכונים מהותיים שהתממשו או כמעט והתממשו במהלך התקופה ומסקנות מתהליך הפקת הלקחים שהתבצע בעקבותיהם.

4.3.4. סיכונים מהותיים, שלאחר יישום תוכנית לניהול הסיכונים, נותרו בסיכון גבוה.

4.3.5. הדירקטוריון יתווה מדיניות של בקרה שוטפת והפחתת סיכונים מהותיים.

4.3.6. מידת התאמת התשתית הארגונית, תשתית הדיווח וזרימת המידע הדרושים לניהול הסיכונים בקופה.

4.3.7. בחינת ההסתברות להתממשות הסיכונים.

4.3.8. בחינת נהלי הדיווח הפיקוח ובקרה בקופה.

4.4. דירקטוריון הקופה אחראי לעריכת סקר סיכונים מקיף בקופה, אשר יכלול את כל סוגי הסיכונים הרלוונטיים לקופה. הסקר יכלול, בין היתר, תרחישי סיכון אפשריים, לרבות הפיפה בין הסיכונים, כאשר לגבי כל תרחיש יבוצע אמדן של מידת הנזק והסבירות להתממשותו. הסקר יכלול הערכה של האופן בו מנהלת הקופה את סיכונה, לרבות הערכה של התשתית, התהליכים והיכולת הקיימת בארגון לניהול הסיכונים תוך זיהוי פערים פוטנציאליים וחוסר יעילות (כגון: האם ישנם סיכונים שאינם מטופלים באופן סביר על ידי אף גורם, האם קיימים סיכונים המטופלים על ידי מספר גורמים). הדירקטוריון ידון בתוצאות הסקר, מייד עם סיומו.

4.5. לאחר קבלת תוצאות סקר הסיכונים, והערכת התשתית הארגונית הקיימת, על כל היבטיה, יבחן דירקטוריון הקופה את מדיניות ניהול הסיכונים הקיימת בקופה ויאשר תוכנית מעודכנת לניהול הסיכונים.

מדינת ישראל
משרד הבריאות

חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
ניהול סיכונים בקופות החולים	5-1-2012	2-2012

- 4.6 יש לעדכן את סקר הסיכונים באופן שוטף בתדירות שתקבע על ידי הדירקטוריון. בכל מקרה, על הדירקטוריון לבחון עדכון ובדיקת סקר הסיכונים בקרות אירועים חריגים ומהותיים.
- 4.7 סקר סיכונים מקיף חדש יערך אחת לתקופת זמן נדרשת, כפי שתקבע על ידי הדירקטוריון, ובלבד שלא תעלה על שלוש שנים מיום ביצוע הסקר המקיף הקודם.
- 4.8 דירקטוריון הקופה רשאי למנות וועדה לעניין ניהול הסיכונים, או, לחילופין, הדירקטוריון ימלא תפקיד זה.
- 4.9 במועד פרסום חוזר זה, באם בקופה לא נערך סקר סיכונים, יערוך הדירקטוריון סקר סיכונים חדש, אשר יסתיים בתוך שנתיים מיום פרסום חוזר זה.

5. מנהל הסיכונים

5.1 דירקטוריון הקופה יחליט האם למנות אדם שיהיה אחראי על ניהול הסיכונים בקופה או לחילופין למנות לתפקיד זה חבר הנהלה מקרב חברי ההנהלה הקיימת. מינה הדירקטוריון אדם נוסף לתפקיד, הוא יהיה כפוף למנכ"ל הקופה. רשאי הדירקטוריון לבחור בשירותי מיקור חוץ, אם לדעתו חלופת העסקה זו עדיפה לצורך יישום נאות יותר של חוזר זה וייתנו נימוקים לכך בפרוטוקול החלטת הדירקטוריון.

הגדרת תפקידי מנהל הסיכונים וסמכויותיו

- 5.2 מנהל הסיכונים יפתח כלים לאופן הזיהוי, ההערכה, הניטור, הבקרה וההפחתה של הסיכונים, ויצגי אותם להנהלת הקופה ולדירקטוריון מעת לעת ולפחות אחת לרבעון.
- 5.3 באחריות מנהל הסיכונים לעקוב ולדווח אחר ניהול בקרת הסיכונים בקופה, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון והנהלת הקופה.
- 5.4 יודגש כי מנהל הסיכונים אחראי על תשתית, איסוף ודיווח של מידע, בקרה ובחינת העמידה במגבלות הסיכון. ניהול הסיכונים בפועל, יתבצע על ידי המנהלים השונים, בשים לב, בין היתר, למידע שהציג בפניהם מנהל הסיכונים.
- 5.5 מנהל הסיכונים יזהה, יעריך וידווח על הסיכונים הטמונים בכל הפעילויות, התהליכים והמערכות המהותיים, הן באופן שוטף והן לפני כניסה לתחומי פעילות/שירותים מהותיים חדשים, או בעת שינוי מהותי בפעילות קיימת, וידווח על כך להנהלת הקופה ולדירקטוריון כחלק אינטגרלי מהליך קבלת החלטות בעניינים אלו.
- 5.6 מנהל הסיכונים יהיה בעל סמכות לדרוש ולקבל כל נתון, מידע ומסמך מאת כל בעל תפקיד בקופה שהוא סבור שנדרש לו לשם מילוי תפקידו.

מדינת ישראל משרד הבריאות

חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
ניהול סיכונים בקופות החולים	5-1-2012	2-2012

5.7 לפי סעיף 8 (א) לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, המבקר הפנימי לא יוכל לכהן בתפקיד מנהל הסיכונים.

5.8 הקופה תעגן בנהלים, לא יאוחר משישה חודשים מיום הוצאת חוזר זה, את תחומי האחריות, הסמכות והדיווח של הגורמים השונים המעורבים בניהול הסיכונים, בהתאם למדיניות הדירקטוריון. הנהלה יקבע כללים לאירועים שחייבים בדיווח להנהלת הקופה ולדירקטוריון וכן כללי דיווח, מיידים, שוטפים ותקופתיים.

6. המבקר הפנימי ועבודת הביקורת הפנימית ביחס ניהול הסיכונים

6.1 המבקר הפנימי הראשי יכין תוכניות עבודה מבוססות סיכונים, בהתאם למטרות הארגון, כדי להחליט על סדר העדיפויות של הביקורת הפנימית מבחינת הקצאת משאבי הביקורת, לוחות הזמנים לעשייתה ופרק הזמן בין ביקורת לביקורת של כל נושא.

6.2 הביקורת הפנימית תעריך את האפקטיביות של תהליכי ניהול הסיכונים בארגון ותתרום לשיפורם.

6.3 הביקורת הפנימית תוסיף ערך לארגון בניהול הסיכונים שלו, בין השאר, על ידי בחינה והערכה כוללת של תהליכי הפיקוח, הבקרה והשליטה. במסגרת זו, הביקורת הפנימית יכולה לספק לדירקטוריון ולהנהלה מידע שיקטין את החשיפה של הארגון לסיכונים ועל ידי כך לסייע לו בהשגת יעדיו. כמו כן, המבקר הפנימי יכול ליעץ להנהלה ולדירקטוריון בתחום ניהול סיכונים ולסייע להם בזיהוי הסיכונים, בהערכתם ואף להמליץ על שיטות לניהולם.

6.4 המבקר הפנימי יערוך ביקורת על תהליך ניהול הסיכונים בארגון. במסגרת הביקורת, המבקר הפנימי יוודא שההנהלה והדירקטוריון קבעו מדיניות ניהול סיכונים, ערים לשיטת ניהול הסיכונים בארגון, מקבלים דיווחים בנושא, עורכים דיונים ומקבלים החלטות לגבי אופן ניהול הסיכונים בארגון. כמו כן, במסגרת הביקורת יבדוק המבקר הפנימי האם הסיכונים הפיננסיים והתפעוליים זוהו ודורגו והאם ננקטו צעדים להקטנתם.

7. גילוי בדוח מועצת קופת החולים

יש לתת גילוי קצר ותמציתי בדו"ח מועצת קופת החולים השנתי לגבי גורמי הסיכון, כאמור בתוספת הרביעית לתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (פיקוח ובקרה פיננסית על קופות החולים), התשס"ו-2006- "מתכונת דוח מועצת קופת החולים" סעיף 20: "סיכום קצר של האיומים, החולשות וגורמי הסיכון האחרים של הקופה הנובעים מסביבתה הכללית, מן הענף ומן המאפיינים הייחודיים שבפעילותה; הדיון יהא תמציתי ובהיר. בהצגת סיכונים כלליים אשר לפי טיבם חלים על כל קופות החולים יש להסביר באופן ברור את השפעתם המיוחדת על הקופה; יש להציג את גורמי הסיכון בטבלה לפי טיבם:

מדינת ישראל
משרד הבריאות

חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
ניהול סיכונים בקופות החולים	5-1-2012	2-2012

סיכוני מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים מיוחדים לקופה, ולדרגם בקטגוריות על פי השפעתם, לדעת ההנהלה, על פעולותיה ותוצאותיהן: השפעה גדולה, בינונית וקטנה. " בדוחות מועצת קופת החולים הרבעוניים יש לתת גילוי רק לשינויים מהותיים. ניתן לכלול בדוח מועצת קופת החולים גם מידע צופה פני עתיד המבוסס על ניתוח הסיכונים.

8. מעקב אחר יישום חוזר זה

דירקטוריון הקופה ידון בחוזר זה תוך 60 יום מיום הוצאתו ויקבל החלטה בדבר אופן יישומו. יו"ר הדירקטוריון יגיש לסמנכ"ל לפיקוח על קופות חולים ושירותי בריאות נוספים במשרד הבריאות תוך 90 יום ממועד ההחלטה בדירקטוריון דו"ח מצב (סטטוס) לגבי יישום חוזר זה.

9. תחילה

חוזר זה יכנס לתוקפו החל מיום ח' בשבט תשע"ב, 1 בפברואר 2012.

בכבוד רב,
יואל ליפשיץ, ע"ד
סמנכ"ל לפיקוח על קופות חולים ושירותי בריאות נוספים

העתק:

חה"כ הרב יעקב ליצמן - סגן שר הבריאות
פרופ' רוני גמזו - מנכ"ל משרד הבריאות
ד"ר בועז לב - משנה למנכ"ל משרד הבריאות
ד"ר חזי לוי - ראש מינהל רפואה, משרד הבריאות
מר אילן סופר - סמנכ"ל לתכנון, תקצוב ותמחור, משרד הבריאות
מר דוד גרשונוביץ - חשב משרד הבריאות
חברי הנהלת משרד הבריאות
ד"ר דרור גוברמן - ראש אגף רפואה כללית, משרד הבריאות
מר נתן סמוך, עו"ד - הלשכה המשפטית, משרד הבריאות
גב' אתי סממה - נציבת קבילות הציבור, משרד הבריאות
מנהלי כספים - קופות חולים
מנהלי שב"ן - קופות חולים
מנהלים רפואיים - קופות חולים
מנהלי פניות הציבור - קופות חולים
מבקרים פנימיים - קופות החולים
מר ניר קידר - האגף לכלכלת ביטוח בריאות, משרד הבריאות
גב' רויטל טופר חבר טוב - האגף לפיקוח על קופו"ח ושב"ן, משרד הבריאות
גב' שושי שוורץ, רו"ח - האגף לפיקוח על קופו"ח ושב"ן, משרד הבריאות
גב' אריאלה אדיז'יס-תורן - האגף לפיקוח על קופו"ח ושב"ן, משרד הבריאות

בניין ראשי: פיקוח קופות חולים: חוזרים: חוזרי סמנכ"ל קופה: חוזרים 2010

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
ניהול סיכונים בקופות החולים	5-1-2012	2-2012

נספח א'

דוגמאות לסוגי סיכונים בפעילות קופות החולים

מצורפים לנוחיותכם דוגמאות לסוגי סיכונים. יודגש כי אין מדובר ברשימה סגורה, וכי על כל הקופה לבחון באופן פרטני את מכלול הסיכונים הרלוונטיים לפעילותה, גם אם אין הם מנויים בנספח זה.

1. **סיכונים אסטרטגיים** - הסיכונים שיגרמו נזקים לקופה וליכולתה לממש את יעדיה, לרבות יעדים ממלכתיים כפי שהוגדרו בחקיקה, בתקנות או בהוראות משרד הבריאות ורשויות מדינה אחרות המוסמכות לכך.

דוגמאות לסיכונים אסטרטגיים:

1.1 ליקויים מהותיים בתהליכי קבלת ההחלטות, לרבות תהליכי קבלת המידע הרלוונטי והשימוש בו, והמעקב אחר ביצוע ההחלטות במסגרת האורגנים העיקריים של הקופה, כדוגמת: הדירקטוריון וועדותיו, הנהלת הקופה, מנהלי מחוזות בקופה ובתאגידים קשורים.

1.2 ליקויים ונזקים מהותיים, העלולים להיגרם לקופה וליעדיה, כתוצאה מקיומם של סטנדרטים אתיים, עסקיים ו/או ציבוריים בלתי מספקים, שמשרים הדירקטוריון והנהלת הקופה על עובדי הקופה, המועסקים בשירותיה, לקוחותיה וספקיה, כגון חברות תרופות וציוד רפואי.

1.3 סיכונים לנזקים מהותיים לקופה, הנובעים מחוסר התייחסות ומודעות מספיקים של הדירקטוריון והנהלה ושל גורמי מפתח בקופה ביחס ל:

1.3.1 בקרה פנימית בקופה, אשר כתוצאה מכך עלולים להתקיים ליקויים מהותיים בדוחות הכספיים המבוקרים ו/או בביקורת הפנימית בקופה.

1.3.2 תכנון והקצאת מקורות נדרשים ביחס לתוכניות העבודה והתקציבים השנתיים והרב שנתיים של הקופה.

1.3.3 התפתחויות ושינויים במרכיבים עיקריים בסביבה העסקית בה פועלת הקופה בסוגיות, כגון: גורמים מאקרו כלכליים וענפיים, שינויים דמוגרפיים, תחרות, אמון הציבור בקופה ושינויים מהותיים אחרים, המחייבים הערכות מתאימה של הקופה למניעת נזקים.

1.3.4 אחריות הנדרשת מהקופה לקיומם של קשרים נאותים עם הציבור, אשר כוללים, בין היתר, טיפול בסיכונים הנובעים ממצבי חולי פנדמיה ומשבר, שימוש לא נכון באמצעי טכנולוגיה ותקשורת, ליקויים בתקשורת עם העובדים.

1.3.5 סיכון מוניטין - הפוטנציאל שהתנהלות בלתי ראויה של גורמים רלבנטיים בקופה תגרום,

מדינת ישראל
משרד הבריאות

חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
ניהול סיכונים בקופות החולים	5-1-2012	2-2012

בין היתר, לאובדן מבוטחים, לתביעות משפטיות, להוצאות משפטיות ואחרות, לדיווחים בלתי אמינים לציבור.

2. סיכונים תפעוליים - הסיכונים שיגרמו נזקים מהותיים לפעילות השוטפת של הקופה כתוצאה משימוש בלתי נאות, בלתי אפקטיבי או בלתי יעיל בתהליכים ובמקורות השונים המופעלים על ידה או העומדים לרשותה לצורך ביצוע פעילויותיה.

דוגמאות לסיכונים תפעוליים

2.1 סיכונים הנובעים מחוסר תיאום ותקשורת בין יחידות הארגון השונות ברמה שגורמת, בין היתר, לבזבוז משאבים, הארכת משך הזמן של ביצוע הפרויקטים.

2.2 סיכונים הנובעים מהתנהגות לא נאותה או מכשל של הגורמים האנושיים או מהפעלת והנעת עובדים ומנהלים ופגיעה באיכות ובזמינות השירותים המסופקים על ידי הקופה.

2.3 סיכונים הנובעים כתוצאה מגורמים טכנולוגיים, למשל, אי גיבוי מערכות מידע, ליקויים באבטחה של מערכות מחשוב הנשלטות מרחוק, זליגה של מידע פנימי או מידע רפואי של מבוטחים החוצה.

2.4 סיכונים הנובעים משימוש והפעלה בלתי נאותים של נכסים פיזיים או התקשרויות באופן הפוגם בפעילויות הקופה.

2.5 סיכונים הנובעים מביצוע הסכמים ארוכי טווח.

3. סיכונים פיננסיים - הסיכונים שיגרמו נזקים מהותיים לקופה, כתוצאה ממחסור במקורות הון, הדרושים לצורך מתן שירות על פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, או כתוצאה מהפסדים כספיים שיגרמו לקופה עקב חשיפתה לסיכונים אשראי ולסיכונים שוק (הכוללים, בין היתר, סיכונים מטבע, סיכונים ריבית והצמדה, סיכונים מחירים אחרים כדוגמת מחירי מלאים והשקעות פיננסיות).

דוגמאות לסיכונים פיננסיים

3.1 "סיכון שוק" - סיכון להפסד בגין נכסים ו/או התחייבויות של הקופה ו/או של אחרים המנוהלים על ידי הקופה, הנובעים משינויים בשווי הכלכלי עקב שינויים בתנאי השוק (שינוי ברמת המחירים - עקב שינוי במחיר יום אשפוז, שינויים במחירי התרופות או שינויים במחירי ציוד רפואי, שינוי בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות, סחורות ומכשירים פיננסיים, כשלים בהצגת מידע שקוף רלוונטי ומהימן לגורמים בשוק, לרבות, בהצגת אי וודאויות מהותיות, מצב פוליטי/ביטחוני, שינוי חקיקה ורגולציה, שינוי בריכוזיות ענפית/רב ענפית משקית וכיוצא בזאת).

3.2 "סיכון נזילות" - סיכון למצבה הכספי של הקופה הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי נזילותה. למשל, אי יכולתה לעמוד בהתחייבויותיה במועד, כתוצאה מהשקעות פיננסיות-הוניות ו/או

מדינת ישראל
משרד הבריאות

חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים

נושא	תאריך פרסום	חוזר מס'
ניהול סיכונים בקופות החולים	5-1-2012	2-2012

פעולות שוטפות או פעולות פיתוח וכן, בשל הקטנת היצע של מקורות פיננסיים הנחוצים לצרכי הנזילות השוטפים של הקופה בעקבות ליקויים בהתנהלות הקופה.

3.3 "סיכון אשראי ובטחונות" - הסיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שהצדדים הנגדיים לעסקאות לא יעמדו בהתחייבויותיהם לעסקה ומאי היכולת לממש בטחונות בהיקף הנדרש. לפיכך, קיימת חשיבות רבה בהבטחת קיומם של תמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית וכן של מנגנוני בקרה ופיקוח נאותים בקופה לניהול סיכונים האשראי להם הוא חשוף, אגב פעילות ההשקעות שלו.

3.4 "סיכון משפטי" - סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומם של הסכמים להם מחויבים צדדים שלישיים.

3.5 "סיכונים דוחות כספיים ובקרה פנימית" - ליקויים בבקרה הפנימית, אשר יגרמו לפגיעה במוניטין ובמהימנות הדוחות הכספיים המבוקרים של הקופה בעיני משתמשי הדוחות הכספיים, לרבות רגולטורים ומבוטחים, באופן אשר יצמצם בצורה מהותית את הנכונות להעמיד מקורות מימון לקופה לצורך פעילויותיה.

4. **סיכונים ציות** - הסיכונים שיגרמו נזקים מהותיים לקופה בשל העדר ציות נאות של גורמים רלוונטיים בקופה לחוקים ולהוראות רגולטוריות חיצוניות, החלים על הקופה, או להוראות פנימיות שניתנו ע"י האורגנים הרלוונטיים בקופה, או הסיכון לנזקים לקופה כתוצאה מהעדר הוראות פנימיות של האורגנים הרלוונטיים בקופה בדבר אמות מידה שנדרשו להתנהגות ראויה בקופה ומול גורמים חיצוניים.

דוגמאות לסיכונים ציות:

4.1 סיכונים לנזקים, הנובעים מהעדר ציות להוראות פנימיות (הוראות דירקטוריון, הנהלה או גורמים רלוונטיים אחרים בקופה) או חיצוניות לקופה (חקיקה, הוראות משרד הבריאות וכד').

4.2 סיכונים לנזקים, הנובעים מחוסר הערכות מספקת בקופה לציות לחקיקה קיימת או צפויה או לאכיפתן.

4.3 סיכונים לנזקים, הנובעים כתוצאה מהתקשרויות עם עובדים או נותני שירותים, המצויים בניגודי עניינים בין אינטרסים של הקופה לאינטרסים זרים, מבלי שניגודי עניינים אלו נחשפו קודם להתקשרות או טופלו כראוי, באופן שינטרל את השפעת ניגודי העניינים על האינטרסים של הקופה.

4.4 סיכונים לנזקים, שיגרמו כתוצאה מקבלת החלטות על בסיס מידע לא מהימן או מידע שלא נבדק כפי שנדרש מהגורם המוסמך שסיפק את המידע לגורמים פנימיים או חיצוניים לקופה.